

KORKEIMMALLE HALLINTO-OIKEUDELLE

Asia	Valituslupahakemus ja valitus Korkeimpaan hallinto-oikeuteen Tukesin päätöksestä koskien malminetsintälupaa ja Itä-Suomen hallinto-oikeuden ratkaisusta koskien edellä mainittua malminetsintälupaa
Päätös, johon haetaan muutosta	<p>Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätös 23.11.2021 Boliden Kevitsa Mining Oy:n malminetsintälupa, Vekselin alue, lupatunnus ML2018:0124</p> <p>Itä -Suomen hallinto-oikeuden päätös 6.2.2023, päätösno. 297/2023 koskien Malminetsintälupaa.</p> <p>Dnro 22457/03.04.04.04.33/2021</p> <p>Dnro 22487/03.04.04.04.33/2021</p>
Päätöksen tiedoksianto	<p>Päätös on saapunut Joroisten kunnan kirjaamoon sähköisesti 6.2.2023.</p>
Valittaja	<p>Joroisten kunta Lentoasemantie 130 79600 JOROINEN</p>
Valittajaa edustaa/ prosessiosoite	<p>Jaakko Kuronen Kunnanjohtaja Lentoasemantie 130 79600 JOROINEN puh. 040 661 6885 jaakko.kuronen@joroinen.fi joroinen.kunta@joroinen.fi (kirjaamo)</p>
Vastapuoli	<p>Boliden Kevitsa Mining Oy</p> <p>Alkuperäinen malminetsintähakemuksen hakija Boliden Finnex Oy, jolta hakemus siirtynyt Boliden Kevitsa Mining Oy:lle</p>
Sisältö	<ol style="list-style-type: none">1) Valituslupahakemus2) Valitus3) Tieto valitusajan päättymisestä4) Liitteet

1) VALITUSLUPAHAKEMUS

Joroisten kunta hakee valituslupaa Tukesin päätöksestä 23.11.2021 koskien malminetsintälupaa (ML2018:0124) ja Itä-Suomen hallinto-oikeuden päätöksestä 6.2.2023, päätösno. 297/2023 koskien malminetsintälupaa.

Joroisten kunta pyytää kunnioitettavasti oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:m 1 momentin kohtien 1 ja 3 nojalla valituslupaa hallinto-oikeuden päätökseen, koska

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi, ja koska
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy

Joroisten kunta esittää seuraavat perusteet valitusluvan myöntämiselle:

Kohdan 1) perustelut

Tukes, ja edelleen Hallinto-oikeus ovat päätöksissään sallineet syväkairaamalla tehtävän malminetsinnän vedenhankintakäytössä olevan 1E-luokan pohjavesialueelle. Kairausrei'istä on matkaa lähimmälle vedenottamolle noin kilometri sekä pohjaveden virtaussuunta on kairausalueen vaikutusalueelta vedenottamolle päin.

Joroisten kunnan näkemyksen mukaan malminetsintäalue sijaitsee sellaisella alueella, jossa Joroisten kunta ja Varkauden kaupunki ovat perustellusta syystä vastustaneet malminetsintäluvan myöntämistä. Malminetsintäluvan alue sijoittuu osittain myös Syvänsinpään vedenottamon kaukosuojavyöhykkeelle, jota voidaan kunnan näkemyksen mukaan pitää Itä-Suomen vesioikeuden suoja-alueita koskevilla päätöksillä nro 11/95/2 (27.2.1995) ja 79/1996 (28.5.1996) Varkauden kaupungin erityiseen käyttöön ottamana alueena.

Tukesin, eikä myöskään hallinto-oikeuden päätöksessä, ole esitetty kaivoslain erityistä perustetta, milloin malminetsintälupa voidaan erityisestä syystä myöntää, jos kunta on luvan myöntämistä vastustanut.

Joroisten kunnalla ei ole tiedossa vastaavaa Kaivoslain 46 §:n 1 mom. kohdan 7 soveltamiseen liittyvää tapausta, josta olisi olemassa oikeuskäytäntöä. Lain soveltamisen kannalta on tärkeää saada korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi vastaavat tapaukset vedenhankintakäytössä olevilla pohjavesialueilla.

Tervaruukinsalon 1E-luokan pohjavesialueen pohjavettä hyödyntävistä Syvänsinpään sekä Valkeisen vedenottamoista toimitetaan hyvälaatuista talousvettä kolmen kunnan alueelle.

Kohdan 3) perustelut

Tukesin päätöksessä ei ole annettu riittäviä lupamääräyksiä pilaantumisen ehkäisemiseksi, vaan lupamääräykset perustuvat pelkästään jälkivalvontaan vahingon sattuessa. Osa kairaamisesta aiheutuvista vahingoista voivat olla kuitenkin peruuttamattomia, jotka voivat aiheuttaa haitallisia muutoksia pohjaveden laatuun. Tervaruukinsalon alue kuuluu niin sanottuun Etelä-Suomen arseeniprovinssiin. Päätöksessä on sivuutettu kokonaan mahdollisen arseenipitoisen veden purkautuminen. Päätöksessä ei ole huomioitu kunnan ympäristö- ja terveydensuojeluviranomaisen arvioimaa riskiä pohjavedelle sekä talousveden laadulle.

Myös hallinto-oikeus päätöksessään on jättänyt kuntien kaivoslain 46 §:n 1 mom. kohdan 7 mukaisen perustellun syyn vastustaa malminetsintää huomioimatta.

Lupa-asiaa ratkaistaessa ei ole huolehdittu, että malminetsintätoiminnasta voi seurata ympäristönsuojelulaissa (527/2014) 17 §:ssä tarkoitetun pohjaveden pilaamiskiellon vastaista seuraamusta, eikä ole noudatettu vesilain (264/1961) 9 luvun 20 §:n nojalla määrätyn Syvänsinpään pohjaveden ottamon suoja-alueita koskevia kieltoja ja rajoituksia (Suoja-aluepäätökset nro 11/95/2 (27.2.1995) ja 79/1996 (28.5.1996)).

Tukesin olisi pitänyt pyytää myös Etelä-Savon maakuntaliiton lausunto, koska malminetsintähakemus koskee vedenhankintakäytössä olevaa pohjavesialuetta, jolla on Etelä-Savon maakuntakaavassa (vahvistettu 4/10/2010, täydennetty 12/12/2016 2. vaiheen maakuntakaavassa) pohjavesialuetta koskeva merkintä ja siihen liittyviä suojelumääräyksiä. Malminetsintähakemus on vaikutuksiltaan merkittävä koska se sisältää malminetsintää syväkairaamalla ja sijoittuu vedenhankintakäytössä olevalle pohjavesialueelle. Kaivoslain esitöiden (HE 273/2009 vp) mukaan malminetsintälupaa ei saisi myöntää alueeseen, jossa luvan mukainen toiminta vaikeuttaisi oikeusvaikutteisen kaavan toteuttamista. Muiden oikeusvaikutteisten kaavojen tapaan myös maakuntakaavat otettaisiin arvioinnissa huomioon.

2) VALITUS KORKEIMPAAN HALLINTO-OIKEUTEEN

Vaatus	<p>Joroisten kunta vaatii kohteliaimmin, että Korkein hallinto-oikeus kumoaa seuraavat päätökset;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätös 23.11.2021 Boliden Kevitsa Mining Oy:n malminetsintälupa, Vekselin alue, lupatunnus ML2018:0124 - Itä-Suomen hallinto-oikeuden päätös 6.2.2023, päätösno. 297/2023 koskien Malminetsintälupaa. <p>Dnro 22487/03.04.04.04.33/2021</p>
Tausta	<p>Malminetsintähakemuksen vaiheet;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Malminetsintälupahakemus</u> (ML2018:0124) tuli vireille 19.2.2019. Joroisten kunnanhallitus lausui hakemuksesta 18.3.2019 §53. Tukes

pyysi Joroisten kunnalta vastaselitystä 29.5.2019, kun kaivosyhtiö oli rajannut hakemusalueen pienemmäksi. Kunnanhallitus antoi vastaselityksen Tukesille 17.6.2019 §116.

- Tukes ratkaisi malmietsintäpäätöksen 23.11.2021. Joroisten kunnanhallitus valitti päätöksestä Itä-Suomen hallinto-oikeuteen 13.12.2021 §255. Joroisten kunnanhallitus antoi vastineensa Itä-Suomen hallinto-oikeuteen 2.5.2022 §70.
- Itä-Suomen hallinto-oikeuden päätös 6.2.2023.

Toimivaltaiset viranomaiset:

Keski-Savon ympäristölautakunta on paikallinen yleistä etua valvova Vesilain (587/2011) 1 luvun 7 §:n valvontaviranomainen, Ympäristönsuojelulain (527/2014) 23 §:n valvontaviranomainen, Terveystieteiden laitoksen (763/1994) 6 §:n valvontaviranomainen, joka valvoo talousveden laatua (Vesilaitoksen valvontaviranomainen). Keski-Savon ympäristölautakunta Pieksämäen kaupungin, **Joroisten kunnan** ja Varkauden kaupungin ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaisena tuntee alueen erityispiirteet ja paikalliset olosuhteet.

Joroisten kunta huolehtii alueensa käytön suunnittelusta Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 1 luvun 20 §: mukaan.

Joroisten kunnan tulee kehittää vesihuoltoa alueellaan yhdyskuntakehitystä vastaavasti vesihuoltolain tavoitteiden toteuttamiseksi yhteistyössä alueensa vesihuoltolaitosten, laitoksille vettä toimittavien ja niiden jätevesiä käsittelevien sekä muiden kuntien kanssa sekä osallistua vesihuollon alueelliseen yleissuunnitteluun (Vesihuoltolaki 119/2001 § 5).

Joroisten kunnan vesihuoltolaitos toimii kunnan omana taseyksikkönä. Vesihuoltolaitoksen tulee huolehtia siitä, että laitoksen toimittama talousvesi täyttää terveydensuojelulaissa säädetyt laatuvaatimukset ja lisäksi vesihuoltolaitoksen on oltava selvillä käyttämänsä raakaveden määrään tai laatuun kohdistuvista riskeistä (Vesihuoltolaki 119/2001 §14 ja §15).

Joroisten kunta vaihtoi 1.1.2021 alkaen Etelä-Savon maakunnasta Pohjois-Savon maakuntaan. Samalla valvontavastuu siirtyi Etelä-Savon ELY-keskukselta Pohjois-Savon ELY-keskukseen. Näin ollen malminetsintäluvan toiminnot ja malminetsintäalueen vaikutusalueelle sijoittuva vedenottamo sijoittavat eri valtion valvontaviranomaisten alueille.

Perustelut

Malminetsintälupa tulee hylätä. Malminetsintäalue sijoittuu Tervaruukinsalon 1E-luokan pohjavesialueelle. Luvassa on sallittu malminetsintä syväkairaamalla myös 1E-luokan pohjavesialueella, syväkairaaminen voi muuttaa pohjavesiolosuhteita ja voi aiheuttaa huonompilaatuisen, mahdollisesti arseenipitoisen pohjaveden purkautumisen kairareijistä. Koska kallioperän rakennetta ei tunneta, on mahdoton sulkea pois riskiä sen kulkeutumisesta ja sekoittumisesta hyvälaatuisen pohjaveden kanssa.

Tervaruukinsalon 1E-luokan pohjavesialueelle ei tule aiheuttaa pohjaveden pilaantumisen vaaraa (ysl 17 §), sillä pohjavesialue on vedenhankintakäytössä. Pohjavesialueella sijaitsevat vedenottamot ovat alueellisesti tärkeitä

yhdyskuntarakenteita niille kunnille, joille toimitetaan talousvettä. Syvänsinpään vedenottamosta Keski-Savon Vesi Oy toimittaa talousvettä Varkauden kaupungin alueelle, Leppävirran kirkonkylän alueelle sekä vesiosuuskunnille. Joroisten kunnan alueella sijaitseva Kuokkalan vesiosuuskunta käyttää Syvänsinpään vedenottamolta pumpattavaa raakavettä talousvetenä.

Valkeisen vedenottamosta Joroisten kunta toimittaa talousvettä Joroisten kirkonkylälle sekä vesiosuuskunnille. Pohjavesialueen kahdesta vedenottamosta lähempänä malminetsintäaluetta ja suunniteltuja porauspaikkoja on Syvänsinpään vedenottamo.

Malminetsintäalue on pääosin Joroisten kunnan alueella ja vähäiseltä osin Pieksämäen kaupungin alueella. Riskit malminetsinnästä aiheutuvista ympäristövaikutuksista ja luonnonolosuhteiden muutoksista voivat ulottua Varkauden kaupungin omistamalle Syvänsinpään vedenottamolle.

Itä-Suomen hallinto-oikeus päätöksessään tunnistaa, että *vedenotto on yhdyskunnan kannalta keskeistä toimintaa, jonka turvaaminen saattaa muodostaa kaivoislaissa tarkoitetun pätevän syy:n malminetsinnän vastustamiselle*, mutta piti valituksenalaisessa päätöksessä annettuja määräyksiä pohjaveden ja ympäristön suojelemiseksi riittävinä.

Valituksenalaisessa päätöksessä (Tukes) ja Itä-Suomen hallinto-oikeuden päätöksessä ei ole käsitelty Kaivoslain 46 §:n 1 mom. 7) kohdan mukaista erityistä syytä malminetsintäluvan myöntämiselle. Joroisten kunta, Varkauden kaupunki, Keski-Savon Vesi Oy, Keski-Savon ympäristölautakunta ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaisena ovat vastustaneet malminetsintähakemusta pätevästä syystä, eikä malminetsintäluvan myöntämiselle ole esitetty erityistä syytä.

Keski-Savon ympäristölautakunnan, Joroisten kunnan, Varkauden kaupungin ja Keski-Savon Vesi Oy:n vastustuksessa ei ole kyse halusta käyttää yleistä kielto-oikeutta malminetsintään mitä hallinto-oikeus päätöksessään esittää, vaan puolustaa Tervaruukinsalon 1 E-luokan pohjavesialuetta erinomaisessa luokituksessa pysymistä sekä kriittisen yhdyskuntarakenteen, eli hyvälaatuisen pohjaveden pumppaamista jatkossakin em. kuntiin. Etelä-Savon maakuntakaavan pohjavesialuetta suojeleva merkintä ja määräykset myös tukevat tätä tavoitetta. Lisäksi Joroisten kunnan alueella on vireillä Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaihe, jossa on myös huomioitu pohjavesialueen suojelu.

Tukesin päätöksessä ei ole annettu riittäviä lupamääräyksiä pilaantumisen ehkäisemiseksi, vaan lupamääräykset perustuvat pelkästään jälkivalvontaan vahingon sattuessa. Osa kairaamisesta aiheutuvista vahingoista voivat olla kuitenkin peruuttamattomia, jotka voivat aiheuttaa haitallisia muutoksia pohjaveden laatuun. Kairanreiän tulppaaminen jälkikäteen paineellisen pohjaveden mahdollisen purkautumisen jälkeen ei ole riittävä estämään pohjaveden pilaantumisen vaaraa. Kallion poraaminen itsessään on riski.

Joroisten kunnanhallitus painottaa, etteivät pohjavesialueelle suunniteltavat kairausreiät ole sellaisen kalliokynnyksen takana, jolla riski pohjaveden muodostumisalueelle ja sitä myötä Syvänsinpään vedenottamolle voitaisiin ehkäistä. Kalliokynnyksen olemassaoloa on perusteltu pelkästään maastokartan

avulla. Kallioperässä olevia rakoiluja on mahdoton tietää. Kallion poraamisen riskeistä, joista voi aiheutua Kaivoslaissa tarkoitettuja ympäristövaikutuksia, Joroisten kunta on lausunut jo aiemmissa lausunnoissaan malminetsintäluvasta ja valituksessa Itä-Suomen hallinto-oikeuteen.

Hakemuksen mukainen malminetsintä, erityisesti kallion poraus, mutta myös muu liikkuminen alueella sekä polttonesteiden tankkaus ja käsittely ovat riski ja voivat aiheuttaa pohjaveden pilaantumisen vaaraa (ysl 17 §). Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen arvio on perusteltu, sillä laitteiden tankkaamisesta sekä laiterikoista aiheutuvat onnettomuudet ovat täysin mahdollisia, vaikka toiminnassa meneteltäisiin luvan mukaisesti. Öljy- ja kemikaalivahinkojen puhdistus- ja ennallistamistöiden kustannukset ovat pienenkin mittaluokan tilanteissa olleet huomattavasti suuremmat kuin Tukesin päätöksessä asetettu vakuus.

Tukesin, eikä hallinto-oikeiden päätöksissä ole otettu huomioon pohjavesien ympäristölaatuasetusta öljyjakeille 341/2009

Päätöksessä ei ole huomioitu kunnan ympäristö- ja terveysuojeluviranomaisen arvioimaa riskiä pohjavedelle, eikä ole annettu painoarvoa Varkauden kaupungin/Keski-Savon veden eikä Joroisten kunnan vastustukseen malminetsintää koskien, sen vedenottamoille aiheutuvien riskien vuoksi.

Paikalliset riskit tiedostaen Joroisten kunnan ympäristönsuojeluviranomainen eli Keski-Savon ympäristölautakunta on jo tehnyt Syvänsinpään vedenottamon vaikutusalueelle kaksi maa-aineslaissa tarkoitettua päätöstä maa-ainesluvan käsittelyjen lykkäämisestä, kunnes sillä on vesilain mukainen lupa. Samoin perustein Keski-Savon ympäristölautakunnan kanta on kaikissa malminetsintäluvaa koskevissa lausunnoissa ja vastineissa ollut, ettei kallion poraamista pohjavesialueella tulisi sallia ilman vesilain mukaista lupaa.

Kaivoslain 46 §:n 3 mom. mukaan Malminetsintäluvaa ei saa myöntää, ellei alueella voida perustellusti arvioida olevan kaivosmineraaleja.

Hakijan vastaselityksen 27.5.2019 mukaan Vekselin aluetta halutaan tutkia, koska alueelta saatuja tietoja voitaisiin hyödyntää toisen alueen, eli Virtasalmen alueen malminetsintään. Vekselin alueen malminetsintä lupa palvelisi muuta aluetta ja perustuisi kaivosyhtiön kiinnostukseen tiettyä kuparityyppiä kohtaan. Hakemuksen perusteella kaivosyhtiö käyttäisi malminetsintäluvalla hankittua tietoa toisen alueen mahdolliseen hyödyntämiseen, näin ollen malminetsintäluvaa myöntämisen Vekselin alueelle on perusteeton.

Malminetsintähakemuksen mukaan Vekselin alueen tutkimukset eivät ole Vekselin alueelle kaivostoimintaa valmistelevia tutkimuksia. Malminetsintäluvaa ei voida näin ollen pitää tarpeellisena, koska hakija voisi kohdistaa tutkimuksensa tosiasialliseen kiinnostuksen kohteena olevaan alueeseen.

3) TIETO VALITUSAJAN PÄÄTTYMISESTÄ

Valitus on saapunut viranomaiselle sähköisesti 6.2.2023. Valitusaika päättyy 15.3.2023

4) LIITTEET

- Itä-Suomen hallinto-oikeuden päätös 6.2.2023, päätösno. 297/2023 koskien Malminetsintälupaa ja valitusosoitus
- Sähköposti Itä-Suomen hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista 6.2.2023